

חידון הארץ ומצוותיה – מבחן מיון שלב שני

הנחיות לנבחן:

1. יש לרשום שם על טופס התשובות, טופס בלי שם לא ייבדק.
2. לפניך 40 שאלות מכלל החומר הנלמד, יש לענות על כולן.
3. יש רק תשובה אחת שמתקבלת, יש לענות את התשובה הנכונה ביותר.
4. המבחן הוא מבחן רב-בִּרְרָה ('אמריקאי'), יש לסמן את התשובות בטופס התשובות בלבד.
5. יש לקרוא את כל השאלה עד תומה ולאחר מכן לענות עליה.
6. אין להשתמש בחומרי עזר במבחן כלל.
7. משך המבחן- שעה וחצי.
8. השאלות הן מהמשנה, וחוברת המושגים בלבד!!

בהצלחה רבה!

1. האם מותר למכור לעם הארץ זיתים אם בוודאי ייטמא אותם במהלך הכנתם?
 - א. מותר.
 - ב. אסור.
 - ג. ישנה מחלוקת במשנה.
 - ד. מותר למכור, אך ראוי להחמיר ולא למכור לו.
2. מדוע יש הבדלים בזמן הביעור בין החבלים השונים של ארץ יהודה?
 - א. הפרשי הגבהים יוצרים מועדי הבשלה וכילוי שונים של הפירות.
 - ב. שיקולים מסחריים של שיווק הפירות.
 - ג. אין הבדלים, ארץ יהודה כולה אחת לביעור.
 - ד. בגלל מזג האוויר החם של ארץ יהודה.
3. לפניך כמה תנאים שמגדירים את שייכות הפרי לשמיטה. איזה מן הסעיפים הבאים אינו נכלל בתנאים אלו?
 - א. הפסקת השקייה, חניטה, השארה לייבוש.
 - ב. השרשה, זריעה לצורך הזרעים.
 - ג. הבאת שלישי, עונת המעשרות.
 - ד. תרמול, גמר פרי.
4. מהי התלעה?
 - א. ריקבון של הפירות בשל תולעים.
 - ב. התחלה של יציאת השורשים.
 - ג. עבודה הנעשית בפירות.
 - ד. מחלה הפוגעת בעצים.
5. איזה משפט מועיל כדי לתקן בו זמנית שני סלים של תבואה?
 - א. כשאומר: מעשרות זו בזו.
 - ב. אין אפשרות כזו, וצריך לתקן כל סל בנפרד.
 - ג. כשמצרף אליהם סל נוסף.
 - ד. כשאומר: מעשרות זו בזו ושל זו בזו.
6. מדוע הג'אמוס אינו מזוהה לדעת חוקרי זמננו כ'תאו' המקראי?
 - א. יש ספק האם הוא בהמה או חיה, והתאו היא חיה בוודאות.
 - ב. הוא מזוהה כ'כוי' ולכן אינו יכול להיות 'תאו'.
 - ג. הוא לא היה מצוי בארץ בזמן המקרא.
 - ד. הזיהוי של כבש הערבה אמין יותר.

7. מעסיקך נקלע לקשיים כלכליים, ובמקום לתת לך משכורת, נתן לך שטר חוב. **האם** החוב נשמט,

ומדוע?

- א. החוב נשמט, כי שטר החוב מוגדר כהקפה.
- ב. החוב לא נשמט, כי מדובר בשכר שכיר.
- ג. החוב לא נשמט, שכן שמיטת כספים היא רק על הלוואת כסף מזומן.
- ד. החוב נשמט, כיוון ששטר החוב מוגדר כהלוואה.

8. קנית כמה עבדים כנעניים, האם מותר לך לרתום אותם למחרשה יחד עם קופי אדם?

- א. מותר לרתום אדם וקוף.
- ב. אסור לרתום אדם עם אדם.
- ג. מותר לרתום אדם עם אדם.
- ד. אסור, יש בכך צער בעלי חיים.

9. הלוקח רימונים מעם הארץ כדי להשתמש בהם לצביעה, האם חייב לתקן אותם לפני השימוש?

- א. יש לעשר כל דבר הראוי לאכילה.
- ב. חייבים לעשר כל פרי לפני שמשמשים בו.
- ג. אסור להשתמש ברימונים לצביעה.
- ד. חובת תיקון הדמאי היא רק בפירות המשמשים לאכילה.

10. מהו המספר הקטן ביותר של גפנים שניתן ליצור ממנו כרם?

- א. 5.
- ב. 6.
- ג. 3.
- ד. 9.

11. מדוע לפי רבי אליעזר יש להחזיר לעניים את מה שגדלה פקעת הלוף בשביעית?

- א. מכיוון שפקעת הלוף מתרוקנת כל שנה, הפקעת החדשה נוצרה בשביעית.
- ב. מכיוון שעלי הלוף מייצרים חומרים שמועברים לפקעת ומסייעים לגדילתה, ואם העניים לא לקטו את עלי הלוף הרי שהפקעת הוסיפה לגדול בגלל מציאות העלים שהיו גידולי שביעית.
- ג. חומרה, בגלל שסובר ששביעית בזמן הזה דאורייתא.
- ד. קנס, כי לא הפקיר את הלוף בשביעית.

12. מהו הגובה המזערי שהזכר במשנה להגדרת אילן?

- א. אמה.
- ב. גובה פני הקרקע.
- ג. טפח.
- ד. שלושה טפחים.

13. יש לי מטע זיתים בגליל ומטע באזור באר שבע. מתי עליי לבער אותם?

- א. מדובר באזורי גידול שונים, ויש לבער כל מטע לפי הזמן שכלה באזור שלו.
- ב. זית הוא פרי שנשמר על העץ עד שצומח עליו פרי חדש, לפיכך אין צורך לבער אותו.
- ג. יש לבער כשכלים הזיתים המאוחרים ביותר.
- ד. בזמן שיש מעבר בין האזורים השונים – זמן הביעור הוא אחד, ובזמן שאין מעבר – יש לבער מכל אזור בנפרד.

14. מדוע חריש בשדה האילן אסור בערב שביעית אחרי עצרת?

- א. כי הוא יוצר חשש של כלאי הכרם שלא ניתן יהיה לפותרו בשנת השמיטה.
- ב. כי בשלב זה הוא מזיק לאילן דבר שמוכיח שהוא נעשה לצורך הזריעה בשדה בשנה השביעית.
- ג. כי זה דומה לנטיעה שאסורה בערב שביעית.
- ד. מפני שהוא שובר את הצינורות הנימיים ובכך מזיק לקרקע.

15. האם 'קופת העיר' שמחלקת בצלים צריכה לדאוג שכל הבצלים שהיא מחלקת יהיו מעושרים?
 א. כן, אסור לחלק ירקות שאינם מעושרים.
 ב. ישנה מחלוקת במשנה.
 ג. אין לה חובה כזו.
 ד. תלוי בכמות התרומות שמתקבלת: אם יש מספיק תרומות – חייבת לעשר, ואם אין לה – על כל מי שמקבל לדאוג לעצמו.
16. מהי ההפרדה הנחוצה בין שתי שורות של קישואים לשתי שורות של פול?
 א. תלם.
 ב. אין צורך להרחיק.
 ג. עשרה טפחים.
 ד. ארבע אמות.
17. מדוע הלוקח מן המנפול צריך לעשר כל פת בפני עצמה?
 א. מכיוון שהמנפול מוכר כמויות גדולות, פטרו אותו מחובה זו וחייבו את הלוקח.
 ב. מכיוון שהוא היחיד שמוכר בעיר, הוא לוקח מאופים שונים, ואין לדעת מי מהם עישר ומי לא.
 ג. מכיוון שהוא אדם אלים על פי רוב, חייבו רק את הלוקח.
 ד. מנפול אחראי על חלוקת הצדקה בעיר, ולא חייבו אותו לעשר.
18. הקונה תמרים בארצות הברית מזן שגדל על פי רוב בבקעת הירדן, האם צריך לחשוש שמא אינם מעושרים?
 א. צריך לחשוש לכך.
 ב. אם הם מהיבול של השנה האחרונה – צריך לחשוש, אך אם הם מהיבול של השנה שלפניה – לא צריך.
 ג. לא חוששים למה שנרכש בחוץ לארץ.
 ד. יש להניח שהתמרים גדלו בארצות הברית.
19. צבא החשמונאים עובר ביישובך, האם מותר לתת לחיילים פירות משכנך עם הארץ?
 א. אסור להאכיל יהודי בפירות שהם דמאי.
 ב. אם מדובר בחיטה וזיתים – אסור, אך אם מדובר בירקות – מותר.
 ג. אם הם בדרך למלחמה – מותר, אך בחוזרם מהמלחמה – אסור.
 ד. מותר.
20. במקרה שבו גפן טיפסה על עץ תפוזים, האם מותר לזרוע מתחת לעץ התפוזים?
 א. אסור לזרוע מתחת לכל עץ התפוזים.
 ב. אסור לזרוע בסמוך ל-4 האמות שסמוכות לגפן, כדין כלאי הכרם.
 ג. מותר לזרוע מתחת לחלקי העץ שהגפן לא טיפסה עליהם.
 ד. אסור לזרוע מתחת הענף שהגפן עליו, אך מותר תחת כל הענפים האחרים.
21. קנית במכולת השכונתית בצל ירוק (של חסל"ט כמובן). האם מותר להטמין אותו ליד עץ תפוח?
 א. איסור כלאי זרעים הוא גם בזריעה ליד עצים.
 ב. מותר.
 ג. מותר רק על ידי קטן.
 ד. אסור, מכיוון שהתפוח מסכך על הבצל ויש בכך איסור כלאי אילנות.
22. "הרוצה לעשות שדהו מישר מישר מכל מין" – מדוע בית הלל מעדיפים לתת כשיעור את מידת העול השרוני (לדעת פרופ' פליקס)?
 א. בית הלל לא נתנו את מידת העול השרוני כדוגמה אלא שלושה תלמים של פתיח.
 ב. מפני ששלושה תלמים של פתיח היו נעשים רק בזמן מסויים בשנה ואילו עול השרוני היה מוכר ונראה כל השנה.
 ג. מפני שהעול השרוני היה העול הנהוג ברוב הארץ.
 ד. מפני ששלושה תלמים של פתיח לא היו נהוגים בשרון, והם העדיפו מידה אחידה ומוכרת.

23. מקובל בתעשיית הטקסטיל למחזר סמרטוטים על ידי כבישתם במכבש בחום גבוה. האם יש הגבלה על מיני הסמרטוטים שמכניסים למכבש?
א. איסור כלאי בגדים הוא רק כשנעשות שלוש הפעולות – שוע, טווי ונוז, ולא על ידי כבישה, גם אם יש בהם צמר ופשתים.
ב. אם יש בהם צמר ופשתים אסור להכניס, כבישה היא פעולת 'שוע'.
ג. איסור כלאי בגדים הוא רק ביצירת בגד חדש, ואין איסור במחזור בגד קיים.
ד. מכיוון שכותנה מעורבת בסמרטוטים אלו מלבד צמר ופשתים, מותר.
24. מדוע דווקא כזיב נזכרת כעיר הגבול בין גבול עולי מצרים לגבול עולי בבל?
א. מכיוון שהיא העיר הראשונה הפוגשת בגבול הצפון-מערבי.
ב. היא אינה העיר הראשונה הפוגשת בגבול הצפון-מערבי, אך ממנה התרחב הגבול.
ג. כי היא סמוכה לסולמה של צור, גבולה הצפוני העתיק של ארץ כנען.
ד. כי הייתה בה קהילה יהודית חשובה.
25. לעניין שבת, האם יש הבדל בין דמאי לטבל?
א. אין הבדל, וכשם שאסור לאכול טבל בשבת כך אסור לאכול דמאי.
ב. יש הבדל, חז"ל לא גזרו על דמאי בשבת ומותר לאכול דמאי בשבת.
ג. יש הבדל, בדמאי ניתן לסמוך על עם הארץ, וכן מותר להפריש מראש לפני שבת על מה שיאכל אחר כך.
ד. יש הבדל, מותר לעשר דמאי גם לאחר כניסת שבת.
26. בשל רטיבות שחדרה למפעל למיון זרעים נבטו מספר שקים עם זרעים שונים. **מה עליך** לעשות בנידון, **ומדוע**?
א. עליך להפריד בין השקים השונים, יש בכך איסור כלאיים.
ב. אין צורך להפריד בין השקים, איסור כלאיים הוא רק בזריעה בידיים.
ג. אין צורך להפריד, זו נביטה שגורמת לנזק.
ד. עליך להפריד בין השקים השונים מחשש שהם יגרמו לשקים אחרים לנבוט.
27. בתוספתא ובירושלמי נזכרים ישובי עבר הירדן של משנת שלוש ארצות לביעור. אין ברשימה זו:
א. את ישובי חצי המנשה.
ב. את ישובי צפון מואב.
ג. ישובים מנחלת ראובן.
ד. ישובים מנחלת גד.
28. מהו כרם דל?
א. כרם עם גפנים קטנות.
ב. כרם בעל עשר גפנים, בתוך שטח של בית סאה.
ג. כרם דליל.
ד. כרם של אדם דל, עני.
29. מהו ההבדל בין כרשה לקפלוטות?
א. כרשה – החלק הירוק, קפלוטות – הבצל הלבן.
ב. כרשה – כלל הצמח, קפלוטות – הבצל הלבן.
ג. קפלוט – זן בו הבצל הוא העיקרי, כרשה – זן שהחלק הירוק הוא העיקרי.
ד. כל התשובות מייצגות דעות קיימות.
30. מהי פעולת האיבוק?
א. ניקוי האבק מתבואה שנאספה בשדה.
ב. כיסוי השורשים בחול.
ג. הכנסת אבק לתבואה על מנת לספוח את הלחות.
ד. פיזור אבק על העץ כדי לגרום לו לצמוח.

31. באילו מן הצמחים המובאים להלן אין צורך לנהוג קדושת שביעית?
 א. אסטיס.
 ב. אלון.
 ג. רימון.
 ד. לוף.

32. עץ שנגזם בשמיטה, האם מותר לטפל בו לאחר הגיזום?
 א. יש טיפולים מותרים ויש טיפולים אסורים.
 ב. אסור לטפל בו מכיוון שהטיפול גורם להצמחה.
 ג. מותר, בתנאי שלא שומרים על הלחות של הגדם.
 ד. הגוזם עובר על איסור זמירה, לכן אסור לטפל בעץ לאחר הגיזום.

33. זרעת בשדך אורז לפני השמיטה. האם מותר לך לכסח אותו בשמיטה?
 א. מותר לכסח אותו, הכיסוח מזיק לצמח.
 ב. מכיוון שהאורז נזרע לפני השמיטה, הוא שייך לשנה השישית ולכן מותר לכסח אותו.
 ג. אין צורך כלל לכסח אורז.
 ד. אסור לכסח את האורז.

34. מהן אבעיות?
 א. בעיות בשלום בית.
 ב. זמנים.
 ג. הטייה לשונית של 'מבעה', אחד מארבעה אבות נזיקין.
 ד. זמני ביעור.

35. מדוע מותר לתת את תרומת הכרשנין לבהמת כהן גם כשהתרומה טהורה?
 א. מכיוון שמדובר על צמח שמיועד למאכל בהמה בלבד.
 ב. מכיוון שבהמה איננה מקבלת טומאה.
 ג. מכיוון שמדובר על צמח גבולי מבחינת שימושו: הוא משמש כמאכל בהמה אך ניתן לאכילה גם לאדם בשעת הדחק.
 ד. מכיוון שהכרשנינים מושרים במים לצורך אכילתם, וכך הם ממילא מוכשרים לקבל טומאה.

36. במשנה הוזכרו כמה גזרות חז"ל הקשורות לעוברי עברה, מנה שלוש מהן!
 א. חרישה, ספיחין, ליקוט עצים ואבנים מהשדה.
 ב. ביעור, פרוזבול, קרסום.
 ג. ספיחין, מכירת כלי עבודה, השאלת כלי מטבח.
 ד. ליקוט עצים ואבנים מהשדה, השאלת כלי מטבח, אכילת פירות שביעית.

37. במהלך מירוץ לאיסוף מתנות עניים מהשדה, זרק אחד מהמתמודדים את המגבת על גבי עומר שנשכח, האם הוא זכה בו?
 א. זכה בו.
 ב. לא זכה בו.
 ג. אם שאר המתמודדים מסכימים שייקח – זכה בו.
 ד. עומר אחד אינו שכחה.

38. מקור המונח 'מירוח הכרי' **לדעת הרמב"ם** הוא:
 א. מילה מושאלת משפשוף הכלי בזמן עשייתו, ובענייננו: סיום הכנת וניקוי הגרגרים מפסולת.
 ב. מריחת חומר מגן על כרי התבואה בסיום הכנתו.
 ג. ריבוע הכרי לצורך מדידתו.
 ד. תשובות א ו- ג נכונות.

39. אתה מעוניין בגיזום מסודר בכרם לקראת החורף, ויש על הגפן עוללות. **האם** מותר לך לגזום,

ומדוע?

- א. מותר, אתה לא מתכוון להפסיד את העוללות אלא לנקות את הכרם.
- ב. אסור, אתה גורם הפסד לעניים.
- ג. מותר, הכרם הוא שלך, והעניים יזכו בעוללות רק לאחר הבציר.
- ד. ישנה מחלוקת.

40. האם מותר לאדם שמוחזק כ'חבר' לקנות תבואה שלא נקצרה מעם הארץ?

- א. אסור, אולי היא נזרעה מתבואה שלא עושרה.
- ב. אסור, אין לסחור כלל עם עם הארץ.
- ג. מותר, לא גזרו על תבואה מחוברת.
- ד. מותר בתנאי שהוא מתנה עם עם הארץ שייעשר לאחר הקציר.